

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 438/2018-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Mojмира Mamojku a Miroslava Duriša vo veci ústavnej sťažnosti [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Brösl & Čentík s. r. o. Rázusova 1, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Alexander Brösl, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 80/2017 z 26. júla 2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDACTED] **n e v y h o v u j e .**

Odôvodnenie :

I.

1. Uznesením č. k. III. ÚS 438/2018-11 z 28. novembra 2018 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), podanú 17. októbra 2018, ktorou sa sťažovateľ podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 80/2017 z 26. júla 2018 a ktorým by napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ zároveň požiadal, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia nevyhovel.

2. Vec bola prijatá na ďalšie konanie podľa v tom čase platného rozvrhu práce, a to III. senátom ústavného súdu v zložení Rudolf Tkáčik (predseda senátu) a Jana Baricová (sudkyňa spravodajkyňa) a Mojmír Mamojka ako členovia senátu. V súlade s čl. II bodom 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce pri predkladaní veci do senátu Janou Baricovou (sudkyňa spravodajkyňa) pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmír Mamojka. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci tejto ústavnej sťažnosti v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

3. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 9. októbra 2014 na Okresnom súde Žilina (ďalej aj „okresný súd“) domáhal, aby spoločnosť Prima banka Slovensko, a. s., Hodžova 11, Žilina, IČO 31 575 951 (ďalej len

„žalovaný“), bola zaviazaná vydať mu bezdôvodné obohatenie vo výške 1 416,53 € s ročným úrokom z omeškania vo výške 8,25 % p. a. od 2. augusta 2014 z titulu jednostranného zvýšenia úrokovej sadzby zo strany žalovaného v súvislosti s úverom poskytnutým sťažovateľovi na základe zmluvy o úvere uzavretej medzi účastníkmi 29. decembra 2008 a jej dodatkov, ku ktorému malo dôjsť aplikovaním neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej úverovej zmluve zo strany žalovaného.

4. Sťažovateľ sťažnosť odôvodňoval tým, že v žalobe namietal bod 14.4 úverovej zmluvy, obsahujúci rozhodcovskú doložku, podľa textu ktorej by vzájomné spory medzi zmluvnými stranami mal riešiť výlučne rozhodcovský súd. Túto doložku sťažovateľ považoval za neplatnú, pretože v zmysle § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka (v znení účinnom v čase uzatvorenia predmetnej úverovej zmluvy) sa za neprijateľnú podmienku uvedenú v spotrebiteľskej zmluve považuje ustanovenie, ktoré v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa vyžaduje, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

5. Z obsahu ústavnej sťažnosti ďalej vyplynulo, že žalovaný v konaní pred okresným súdom v rámci svojho písomného vyjadrenia namietol nedostatok právomoci súdu práve s poukazom na doložku a žiadal, aby okresný súd konanie zastavil.

5.1 Sťažovateľ v replike na toto vyjadrenie podrobne zdôvodnil neprijateľnosť a neplatnosť doložky, okrem iného poukázal aj na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 zo 16. januára 2013, v ktorom súd vyslovil právny názor, podľa ktorého v zmysle § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov má banka povinnosť predložiť spotrebiteľovi návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy takým spôsobom, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že povinnému sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní, a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie, čo znamená výlučné riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Pokiaľ právna predchodkyňa oprávnenej takto nepostupovala, resp. pokiaľ takýto postup nebol oprávnenou doložený listinami pripojenými k návrhu na exekúciu, súdy správne konštatovali neprijateľnosť rozhodcovskej doložky.

Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá-ktorá voľba konkrétne znamená.

5.2 Okresný súd Žilina, považujúc rozhodcovskú doložku za neplatnú, rozhodol medzitýmny rozsudkom č. k. 27 C 303/2014-132 z 11. novembra 2015 (ďalej len „medzitýmny rozsudok okresného súdu“) tak, že základ nároku sťažovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaného je daný. Žalovaný podal proti medzitýmnemu rozsudku odvolanie a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 170/2016 z 9. novembra 2016 bol medzitýmny rozsudok potvrdený.

6. Na základe dovolania žalovaného odôvodneného tým, že v danej veci bolo rozhodnuté o veci nepatriacej do právomoci súdov, najvyšší súd ako súd dovolací uznesením sp. zn. 3 Cdo 80/2017 z 26. júla 2018 rozsudky súdov oboch nižších inšancií zrušil a konanie zastavil.

7. Sťažovateľ, citujúc z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, namietal porušenie svojich ústavných práv najmä v dôsledku arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti a nepresvedčivosti napádaného uznesenia, keďže podľa jeho názoru odôvodnenie napádaného uznesenia je strohým konštatovaním obsahu textu doložky a súčasne bližšie nezdôvodneného názoru súdu, že doložka nenapĺňa znaky neprijateľných podmienok v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka, avšak dôvody, pre ktoré nenapĺňa znaky neprijateľných podmienok, už súd v odôvodnení napádaného uznesenia neuvádza a rovnako neuvádza ani konkrétne právne normy, ktoré na vec aplikoval a ako ich pri tejto aplikácii vykladal. Poukazoval i na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu a podľa neho relevantné právne názory (k tomu podrobne uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 438/2018-11 z 28. novembra 2018 bod 12).

8. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu, sťažovateľ tvrdil, že „všeobecný súd musí dať jasnú a zreteľnú odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ktoré majú pre vec

podstatný význam a rovnako ESLP vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že ak sa vnútroštátny súd nevyrovnal s argumentom alebo návrhom predloženým účastníkom konania, nie je možné zistiť, či súd jednoducho opomenul zaoberať sa touto otázkou alebo či ho zamýšľal zamietnuť, a ak to bolo jeho úmyslom, aké boli dôvody pre takéto rozhodnutie“.

9. Druhým dôvodom sťažnosti bolo tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práva na zákonného sudcu, ku ktorému došlo tým, že senát dovolacieho súdu nepostúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.

9.1 K tomuto dôvodu sťažovateľ poukázal na § 48 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), pričom pod pojmom „právny názor“ v zmysle § 48 ods. 1 CSP možno podľa sťažovateľa chápať de facto všetky rozpoznateľné závery urobené najvyšším súdom v rozhodnutí, pričom podľa neho *«... porušenie povinnosti predložiť vec veľkému senátu danej § 48 ods. 1 nie je iba porušením tohto zákonného ustanovenia, ale vzhľadom na čl. 48 ods. 1 prvá veta Ústavy SR aj pochybením, ktoré má ústavnoprávny rozmer. Z ústavného príkazu, že „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“, ako z jedného z princípov právneho štátu vyplýva, že nerešpektovanie zákona, v akom zložení má byť vec rozhodovaná, predstavuje vo svojich dôsledkoch porušenie čl. 48 ods. 1 Ústavy SR. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že Porušovateľ dospel ohľadne predpokladov posúdenia rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve k odlišnému právnemu názoru, ako bol vyjadrený v rozhodnutiach iných senátov dovolacieho súdu (sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 zo 16. januára 2013 a sp. zn. 4Cdo 210/2012 z 20. decembra 2012), avšak napriek tomu vec nepostúpil veľkému senátu, čím porušil základné právo sťažovateľa vyplývajúce mu z čl. 48 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky.»*

10. Na základe výzvy ústavného súdu z 18. decembra 2018 sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril najvyšší súd a vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 1. marca 2019 uviedol, že sťažnosťou napadnutým uznesením zrušil rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu a konanie zastavil podľa § 449 ods. 1 a 2, § 450 a § 6 ods. 1 CSP, keďže z obsahu spisu zistil, že žalovaný námietku nedostatku právomoci súdu uplatnil v súlade s § 5 CSP. Najvyšší súd sa vo svojom vyjadrení v podstate stotožnil

s dôvodmi napadnutého uznesenia a zdôraznil, že pri posudzovaní, či rozhodcovská doložka napĺňa alebo nenapĺňa znaky neprijateľných podmienok v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka, dospel k záveru, že rozhodcovská doložka nemá znaky neprijateľnej podmienky. Rozhodcovská doložka nevyvoláva nerovnováhu medzi účastníkmi konania (stranami sporu), nie je spôsobilá viesť k značnej procesnej nevýhode jednej z procesných strán. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľovi ako žalobcovi bola daná možnosť výberu medzi tým, či o vzájomných sporoch z úverovej zmluvy bude príslušný rozhodovať rozhodcovský súd alebo všeobecný súd, žalobca však možnosť výberu nevyužil a nevyznačením nesúhlasu v predznačenom políčku vyslovil súhlas s príslušnosťou rozhodcovského súdu na prejednávanie a rozhodovanie sporov v súvislosti so zmluvou o úvere a návrh rozhodcovskej zmluvy prijal.

10.1 Pokiaľ sťažovateľ ďalej namietal porušenie svojho práva na zákonného sudcu, ku ktorému došlo tým, že senát dovolacieho súdu nepostúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, a bol toho názoru, že najvyšší súd dospel, čo sa týka predpokladov posúdenia rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve k odlišnému právnemu názoru, ako bol vyjadrený v rozhodnutiach iných senátov najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 9/2012 zo 16. januára 2013 a sp. zn. 4 Cdo 210/2012 z 20. decembra 2012, avšak napriek tomu vec nepostúpil veľkému senátu, najvyšší súd upriamil pozornosť na to, že *«Sťažovateľom uvedené rozhodnutia však nie sú odlišným právnym názorom posúdenia rozhodcovskej doložky, pretože v rozhodnutí 6 MCdo 9/2012 zo 16. januára 2013 súd prvej inštalácie konštatoval, že: „medzi oprávnenou (resp. jej právnou predchodkyňou) a povinným bola dohodnutá rozhodcovská doložka umožňujúca riešiť spory z tejto zmluvy výlučne v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovská doložka bola súčasťou obchodných podmienok formulárovej zmluvy o úvere bez možnosti povinného - spotrebiteľa - ovplyvniť jej obsah, a teda nebola dohodnutá individuálne. Vyslovil záver, že takáto rozhodcovská doložka bola v neprospech povinného, preto bola neprijateľná. Povinný totiž mohol buď len odmietnuť zmluvu ako celok, alebo sa podrobiť všetkým podmienkam poskytnutia úveru, to znamená aj rozhodcovskému konaniu (ak vznikne spor), bez možnosti uplatniť svoje právo žalobou na všeobecnom súde.“* V rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 210/2012 z 20. decembra 2012 súd prvej inštalácie konštatoval, že: *„Nekalú povahu rozhodcovskej doložky súd vyvodil*

z „obmedzenia“ práva spotrebiteľa (povinného) ako slabšej zmluvnej strany domáhať sa ochrany na všeobecnom súde v Slovenskej republike, pretože rozhodcovská doložka nebola dojednaná so spotrebiteľom individuálne a od spotrebiteľa vyžaduje, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Za hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom súd považoval skutočnosť, že povinný nemal možnosť podstatným spôsobom ovplyvniť obsah predmetnej zmluvy, keďže jej súčasťou sú aj všeobecné obchodné podmienky, zmluvu mohol buď prijať, alebo odmietnuť ako celok.».

10.2 Podľa najvyššieho súdu „... v sťažnosťou napadnutej veci sťažovateľ nebol v skutkových okolnostiach v rovnakom postavení ako spotrebiteľia vo vyššie citovaných rozhodnutiach. V sťažnosťou napadnutom rozhodnutí najvyšší súd vychádzal pri posúdení rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve z iných skutkových zistení.“.

10.3. V závere svojho vyjadrenia najvyšší súd vyslovil názor, že „namietané rozhodnutie najvyššieho súdu je súladné z ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, preto ho nie je možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na spravodlivé súdne konanie, na súdnu ochranu a ktoré by bolo porušením jeho práva na zákonného sudcu“.

11. Na výzvu ústavného súdu zo 16. januára 2019 sa podaním došlým ústavnému súdu 18. februára 2019 vyjadril i žalovaný v civilnom súdnom konaní ako upovedomená osoba [§ 51 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov – od 1. marca 2019 zúčastnená osoba podľa § 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ktorý poukázal na to, že «Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v napadnutom rozhodnutí nedopustil porušenia práv sťažovateľa. Stručne a jasne vysvetlil, z akého dôvodu považoval rozhodcovskú doložku za platnú a nespĺňajúcu znaky neprijateľných podmienok. S poukazom na relevantné ustanovenia napadnuté rozhodnutia zrušil a konanie zastavil. Sťažovateľom vytýkané ďalšie vady, pre ktoré má byť rozhodnutie arbitrárne, neobstoja ani pri ich vecnom zhodnotení

pretože prvoinštančný a odvolací súd sa nestotožnili s argumentáciou sťažovateľa, keďže tieto súdy vznesenú námietku nedostatku právomoci svojvoľne ignorovali a namietaným nedostatkom právomoci sa vo svojich rozhodnutiach nezaoberali. S argumentáciou sťažovateľa, prezentovanou len pred súdom prvej inštancie bol povinný sa vysporiadať prvoinštančný resp. odvolací súd. Dovolací súd by mal túto povinnosť len vtedy, ak by polemizoval s ich názormi (k čomu nedošlo), alebo ak by mu táto argumentácia bola sťažovateľom opakovane prezentovaná. Všeobecné súdy boli povinné vyhodnotiť námietku nedostatku právomoci podľa ustanovení OSP resp. CSP. Zákon č. 335/2014 Z. z. neupravuje konanie pred všeobecným súdom, ale spotrebiteľské rozhodcovské konanie. Okrem toho nie je bez relevancie, že tento zákon nadobudol účinnosť až 1.1.2015; preto v čase podania žaloby ešte sťažovateľ nemohol využiť svoje právo podľa § 3 ods. 6 zákona č. 335/2014 Z. z. Tento predpis nebolo možné použiť ani pri vyhodnotení náležitostí rozhodcovskej doložky, keďže na tú sa v zmysle § 73 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z.z vzťahujú len právne predpisy účinné v čase jej uzavretia. Dovolací súd sa neodklonil od predchádzajúcich odlišných právnych názorov dovolacieho súdu, keďže neprijateľnosť rozhodcovskej doložky, používanej pôvodným žalovaným v tomto znení, nikdy predtým nebola predmetom posudzovania dovolacím súdom. Sťažovateľ namieta odňatie veci zákonnému sudcovi z dôvodu, že senát dovolacieho súdu 3Cdo, ktorý mal údajne dospieť k odlišnému názoru ako iné senáty najvyššieho súdu, nepostúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP. Zákonným „sudcom“ v danom prípade nie je trojčlenný senát dovolacieho súdu (§ 46 ods. 1 CSP), ale veľký senát v zmysle § 48 ods. 2 CSP; čím malo byť porušené právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR.».

11.1 Zúčastnená osoba – žalovaný vo svojom vyjadrení ďalej uviedol, že „sťažovateľ tvrdí, že senát dovolacieho súdu sa odchyľil od právneho názoru vysloveného v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR zo dňa 16.1.2013 sp. zn. 6MCdo 9/2012 a v rozhodnutí zo dňa 20.12.2012 sp. zn. 4Cdo 210/2012. Obidve namietané rozhodnutia sa týkajú rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve, ako neprijateľnej zmluvnej podmienky. V žiadnom zo spomínaných prípadov však dovolací súd neposudzoval neprijateľnosť rozhodcovskej doložky v takom individuálnom znení aké bolo namietané voči pôvodnému žalovanému.

Účelom činnosti veľkého senátu podľa § 48 CSP je zjednocovanie rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v skutkovo a právne porovnateľných veciach. Aj keď veľký senát

pôsobí v len od 1.7.2016, na vyhodnotenie povinnosti senátu dovolacieho súdu predložiť vec veľkému senátu možno aplikovať aj predošlú judikatúru ústavného súdu.“.

11.2 Poukázal na to, že *«ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach apeloval na dodržiavanie princípu právnej istoty, ktorá je zabezpečená vtedy, keď sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Pritom musí ísť o rozhodovanie o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pretože protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty, ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06). Spôsob, ktorým sa za účinnosti CSP zabezpečuje právna istota pri rozhodnutiach dovolacieho súdu o tej istej právnej otázke, spočíva práve v povinnosti postúpiť vec na rozhodnutie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP. Ak však dovolací súd vyhodnotí posudzovaný prípad z hľadiska relevantných kritérií ako odlišný a (zatiaľ) ojedinelý, povinnosť postúpiť vec veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 1 CSP nemá.*

V namietaných prípadoch došlo síce k posudzovaniu neprijateľnosti rozhodcovských doložiek, závery dovolacieho súdu však možno aplikovať len na rozhodovanie v rovnakých alebo analogických skutkových situáciách. Ak dovolací súd vyhodnotí situáciu ako skutkovo odlišnú, ani inštitút veľkého senátu mu nebráni v tom, aby o dovolaní rozhodol „samostatne“. V prípade rozhodcovských doložiek existuje množstvo rozdielnych skutkových situácií, ktoré vylučujú aplikáciu predošlých záverov dovolacieho súdu na posudzovanú vec. Medzi ne patria najmä: posúdenie totožnosti subjektov rozhodcovskej doložky a ich vzájomného postavenia, vyhodnotenie kto a z akého dôvodu inicioval uzavretie rozhodcovskej doložky, výklad vôle vrátane posúdenia či a akým spôsobom sa pri uzavretí rozhodcovskej doložky realizovali „práva spotrebiteľa rozhodnúť sa“, a predovšetkým samotné znenie rozhodcovskej doložky.».

11.3 Zúčastnená osoba – žalovaný zdôraznil, že *„Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 9/2012 zo dňa 16.1.2013 a sp. zn. 4 Cdo 210/2012 zo dňa 20.12.2012 posudzovali iné rozhodcovské doložky, v inom znení, medzi inými subjektmi. Nejde ani o analogickú skutkovú situáciu. Až do rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.7.2018 sp. zn. 3 Cdo 80/2017 žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu neposudzovalo rozhodcovskú doložku pôvodného žalovaného v rovnakom znení a s rovnakou možnosťou spotrebiteľa*

rozhodnúť sa, či rozhodcovskú doložku prijme alebo nie. Z tohto dôvodu neexistovalo také odlišné posúdenie rovnakej právnej otázky za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, v dôsledku ktorého by bol senát dovolacieho súdu povinný postúpiť vec veľkému senátu. Nedošlo preto ani k porušeniu základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy.“.

12. Sťažovateľ podal 25. marca 2019 repliku k vyjadreniu najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby, v ktorej uviedol, že „... vo vyjadrení je argumentované odlišnosťou skutkových okolností v sťažnosťou napadnutej veci a tých sporov, v ktorých boli vydané sťažovateľom uvádzané skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu. Uvedené platí obzvlášť za situácie, kedy v konaní zastavenom napádaným uznesením neboli skutkové okolnosti uzatvorenia predmetnej rozhodcovskej doložky vôbec zisťované a skúmané a to ani na súde prvej inštancie či odvolacom súde. Pritom ani v napádanom uznesení, ani v konaní tomuto rozhodnutiu predchádzajúcom, sa najvyšší súd vôbec nezaoberal okolnosťami uzatvorenia predmetnej rozhodcovskej doložky (okrem jej holého textu), teda vôbec neskúmal, či žalovaný (banka) vysvetlil sťažovateľovi ako spotrebiteľovi obsah a dôsledky rozhodcovskej doložky a tieto skutočnosti preukázal vykonanými dôkazmi (napr. výsluchom spotrebiteľov, zamestnancov žalovaného, listinnými poučeniami a pod.), nezaoberal sa formuláciou doložky (predformulovaný súhlas spotrebiteľa a uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy nekonaním) a ani umiestnením doložky do spleti záverečných ustanovení bez akéhokoľvek upozornenia resp. označenia. Pokiaľ ide o rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo 210/2012 z 20. decembra 2012, i samotný najvyšší súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti uvádza, že v uvedenej veci videli konajúce súdy nekalú povahu rozhodcovskej doložky v obmedzení práva spotrebiteľa ako slabšej strany domáhať sa ochrany na všeobecnom súde v Slovenskej republike, ak rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná a od spotrebiteľa vyžaduje, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. V sťažovateľovej veci zastavenej napádaným uznesením pritom súdy všetkých inštancií vôbec neskúmali individuálne dojednanie predmetnej rozhodcovskej doložky (žalovaný ho ani netvrdil a ničím nepreukazoval a naopak, Zmluva o poskytnutí úveru č. 02/742/08 zo dňa 29. decembra 2008 je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, ktorej obsah sťažovateľ nemohol ovplyvniť a to vrátane obsahu zmluvnej

podmienky predstavujúcej predmetnú rozhodcovskú doložku - aj túto mohol sťažovateľ iba ako celok buď prijať alebo odmietnuť. Súčasne táto rozhodcovská doložka bráni sťažovateľovi domáhať sa ochrany na všeobecnom súde v Slovenskej republike (čo vyplýva aj zo samotného zastavenia konania napádaným uznesením).“.

13. K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľ uviedol, že *«nie je pravdou, že by sťažovateľ napádal sťažnosťou uznesenie z dôvodu, že by sa nestotožňoval s právnym názorom najvyššieho súdu, sťažovateľ napáda uznesenie z dôvodu absencie presvedčivého a preskúmateľného odôvodnenia, okrem iného vo vzťahu k názoru dovolacieho súdu vysloveného v jeho rozhodnutí, podľa ktorého predmetná rozhodcovská doložka nenapĺňa znaky neprijateľnej podmienky; pričom toto uznesenie je v tomto smere v rozpore s ustálenou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky. Napádané uznesenie je i v príkrom rozpore s princípom právnej istoty, keďže dovolací súd opomenul vysporiadať sa s relevantnou zákonnou úpravou, jej výkladom a aplikáciou na skutkový stav prejednáwanej veci, opomenul sa vysporiadať so skoršími odlišnými právnymi názormi dovolacieho súdu na riešenie právnych otázok týkajúcich sa rozhodcovských doložiek predkladaných bankami svojim klientom v postavení spotrebiteľa, ktoré mali všeobecný charakter a neboli viazané na žiadne konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by v prejednáwanej veci neboli naplnené. Taktiež bolo napadnuté rozhodnutie síce vydané na základe námietky nedostatku právomoci súdu vznesenej žalovaným, avšak za úplného opomenutia vysporiadania sa s argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k tejto námietke, a to najmä pokiaľ ide o jeho vyjadrenie zo dňa 9. júla 2015. Nie je pravdou, že všeobecné súdy boli povinné vyhodnotiť námietku nedostatku právomoci izolovane podľa ustanovení OSP resp. CSP, bez toho, aby súčasne aplikovali zákon č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoSRK“). Ako správne uvádza zúčastnená osoba (pôvodný žalovaný) vo svojom vyjadrení, ZoSRK nadobudol účinnosť dňa 1. januára 2015 a to vrátane § 3 ods. 6 ZoSRK, podľa ktorého sa spotrebiteľ napriek uzavretej spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve môže domáhať svojho práva podaním žaloby na súd a dodávateľ ani jeho právny nástupca sa nemôžu účinne dovolávať nedostatku právomoci súdu podľa osobitného predpisu, pričom podľa príslušnej poznámky pod čiarou*

odkazovalo toto ustanovenie ZoSRK na § 106 Občianskeho súdneho poriadku resp. neskôr na § 5 až 8 Civilného sporového poriadku.».

13.1 Sťažovateľ opätovne poukázal na to „že v konaní zastavenom napádaným uznesením neboli skutkové okolnosti uzatvorenia predmetnej rozhodcovskej doložky vôbec zisťované a skúmané a to ani na súde prvej inštancie či odvolacom súde, a preto je nemožné porovnávať skutkové okolnosti, ktoré nie sú známe resp. v prejednávanej veci náležite zistené. K uvedenému sa však žiada dodať, že ak vo vzťahu k poučovacej povinnosti banky pri predkladaní rozhodcovskej doložky v zmysle § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, výkladu tohto zákonného ustanovenia a vplyvu riadneho nesplnenia tejto povinnosti banky na (ne)platnosť takejto rozhodcovskej doložky, pre aplikovateľnosť týchto právnych názorov sú pritom podstatné iba skutkové okolnosti, ktoré nie sú medzi stranami sporné, a síce, že v danom prípade ide o záväzkový vzťah medzi bankou (žalovaným) a spotrebiteľom (sťažovateľom) ako klientom banky. Žiadne iné skutkové okolnosti nemajú vplyv na právne názory najvyššieho súdu, na ktoré poukázal sťažovateľ, a preto je irelevantné, že sťažovateľom uvádzané skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu posudzovali iné rozhodcovské doložky, v inom znení a medzi inými subjektmi.

Sťažovateľ preto nesúhlasí s názorom prezentovaným zúčastnenou osobou (žalovaným), že neexistuje posúdenie rovnakej právnej otázky za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie. Skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré poukazuje sťažovateľ vyjadrujú právne názory najvyššieho súdu k výkladu relevantnej právnej úpravy vo vzťahu k rozhodcovským doložkám vo všeobecnej rovine bez podmieňovania takými skutkovými okolnosťami, ktoré by neboli splnené i v danom prípade, preto sú tieto právne názory najvyššieho súdu prinajmenšom rovnako relevantné pre posúdenie rozhodcovskej doložky v prejednávanej veci.“.

II.

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

17. Ústavný súd s výslovným súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

20. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

21. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku, alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne každý má právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

22. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu (m. m. III. ÚS 341/07, I. ÚS 155/2017, III. ÚS 342/2017), uprednostňujúcej výklad zákona *e ratione legis* (argumentácia zmyslom, rozumom, účelom) pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom, prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších

nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

23. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

24. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti

pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

25. Vzhľadom na uvedené bolo predmetom skúmania ústavného súdu, či napadnutým uznesením najvyššieho súdu mohlo dôjsť k zásahu do označených práv sťažovateľa.

26. Treba zdôrazniť, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení primárne zaoberal otázkou právomoci ako základnou procesnou podmienkou konania a i keď konanie pred všeobecným súdom bolo začaté za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), najvyšší súd v zmysle § 470 ods. 1 CSP posudzoval otázku právomoci súdu v danom spore podľa predpisov platných v čase podania dovolania, t. j. podľa ustanovení Civilného sporového poriadku, a z obsahu spisu zistil, že žalovaný námietku nedostatku právomoci súdu uplatnil v súlade s § 5 CSP, podľa ktorého na námietku žalovaného uplatnenú najneskôr pri prvom procesnom úkone, ktorý mu patrí, súd skúma, či sa spor nemá prejednať a rozhodnúť v rozhodcovskom konaní.

27. Podľa § 6 ods. 1 CSP ak súd na námietku žalovaného uplatnenú najneskôr pri prvom procesnom úkone zistí, že spor sa má prejednať a rozhodnúť v rozhodcovskom konaní, konanie zastaví [do 30. júna 2016 upravoval túto alternatívnu zúženú právomoc všeobecných súdov § 106 OSP, pričom dikcia oboch ustanovení sa zásadne nelíši (pozn.)].

28. Základnou podmienkou právomoci rozhodcovského súdu v spore konať a rozhodovať je platnosť rozhodcovskej zmluvy uzavretej medzi sporovými stranami (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka), že spory z daného právneho vzťahu bude prejednávať a rozhodovať rozhodcovský súd.

29. V danom prípade bolo obsahom spisového materiálu nesporne preukázané, že zmluvou o poskytnutí úveru č. 02/742/08 z 29. decembra 2008 bol žalobcovi poskytnutý úver do výšky 2 000 000 Sk (66 387,84 €) na budúcu kúpu nehnuteľnosti. Súčasťou bodu 14.4 uvedenej zmluvy je vyhlásenie sťažovateľa, že prijíma návrh rozhodcovskej zmluvy, podľa ktorej vzájomné spory, ktoré medzi zmluvnými stranami vznikli v súvislosti s úverovou zmluvou, je príslušný prejednať a rozhodnúť v rozhodcovskom konaní Stály rozhodcovský súd Asociácie bánk, a zároveň bola sťažovateľovi daná možnosť vyznačením označeného políčka vyjadriť nesúhlas s uvedeným návrhom rozhodcovskej zmluvy, keď by vzájomné spory v súvislosti s úverovou zmluvou bol príslušný prejednať a rozhodnúť všeobecný súd. Sťažovateľ nesúhlas s návrhom rozhodcovskej zmluvy v označenom políčku nevyznačil.

30. Pre účely overenia opodstatnenosti námietok vznesených sťažovateľom sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd, tak ako je už podrobnejšie uvedené nielen v sťažnosti, ale aj v bode 10 tohto nálezu, považoval rozhodcovskú doložku za platnú a nespĺňajúcu znaky neprijateľných podmienok a nevyvolávajúcu nerovnováhu medzi stranami sporu, a teda nespôsobilú viesť k značnej procesnej nevýhode jednej z procesných strán. Tiež zdôraznil sťažovateľovu možnosť výberu medzi tým, či o vzájomných sporoch z úverovej zmluvy bude príslušný rozhodovať rozhodcovský súd alebo všeobecný súd, ktorú sťažovateľ nevyužil. K tomuto záveru najvyššieho súdu ústavný súd považuje za potrebné dodať, že nie je rozhodujúce, či tak sťažovateľ urobil vedome alebo z nepozornosti.

31. Ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov pre zrušenie rozhodnutí súdov prvej i druhej inštancie a zastavenie konania, pričom nezistil, že by tieto závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pretože sú

dostatočne a presvedčivo odôvodnené. V danom prípade nič nenasvedčuje tomu, že by bol sťažovateľovi odopretý prístup k súdu.

32. Skutočnosť, že konanie pred všeobecným súdom neprebiehala, resp. neskončilo podľa predstáv sťažovateľa a že súd nerozhodol v súlade s jeho názorom, nie je právnym základom pre namietnutie porušenia základných práv a slobôd sťažnosťou podanou ústavnému súdu. Ani skutočnosť, že sťažovateľ trvá na porušení svojich práv ako spotrebiteľ a s názorom najvyššieho súdu sa nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

33. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nepatrí právo sporovej strany na rozhodnutie v súlade s jej právnym názorom (m. m. II. ÚS 218/02, I. ÚS 3/97), ani právo dožadovať sa toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

34. Ústavný súd preto nenachádza takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani právom na spravodlivé súdne konanie vyplývajúcim z čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

35. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť ustanoví zákon.

36. Materiálny právny štát je postavený (okrem iného) na dôvere občanov v právo a právny poriadok. Podmienkou takejto dôvery je aj dostatočná miera právnej istoty občanov. Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy), ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované v zmysle predvídateľnosti práva. Súdy majú v rovnakých podmienkach aplikovať právnu normu rovnakým spôsobom. Diametrálne odlišné právne posúdenie vecí súdom v skutkovo totožných veciach za jednotnej právnej úpravy je v podmienkach materiálneho právneho štátu neakceptovateľné. Princíp právnej istoty musí byť plne realizovaný v praxi súdov, a to najmä prostredníctvom „ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít“. Vychádzajúc z premisy, že úloha najvyššieho súdu pri aplikácii princípu právnej istoty je absolútne kľúčová, ukázala sa potreba zriadenia veľkého senátu najvyššieho súdu s cieľom zabezpečenia jednoty rozhodovania najmä v zmysle jednoty judikatúry a jej akceptovania súdmi nižších inštancií. Veľký senát predstavuje inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v čl. 2 CSP. Podľa čl. 2 ods. 2 časti vety pred bodkočiarkou CSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít.

37. Podľa § 48 ods. 1 CSP ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

38. Otázkou postúpenia veci veľkému senátu sa už zaoberal aj najvyšší súd, ktorý v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 3/2017 pod č. 17 judikoval, že *«výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (vid' m. m. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014). Aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť niekedy riešenie interpretačných a aplikačných problémov*

(odstraňovanie nejednotnosti) spojené s procesom postupného zjednocovania názorov, v počiatočných fázach ktorého nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch. Postúpenie veci veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP nie je na voľnej úvahe trojčlenného senátu. Na druhej strane to ale neznamená, že trojčlenný senát musí postúpiť vec veľkému senátu najvyššieho súdu pri každom nestotožnení sa s názorom vyjadreným už skôr v inom rozhodnutí niektorého trojčlenného senátu. I keď by doslovné znenie tohto ustanovenia mohlo zvädzať a viesť k záveru, že postúpenie veci veľkému senátu je v takom prípade bezpodmienečnou povinnosťou trojčlenného senátu (vid' slovo „postúpi“, teda nie „môže postúpiť“), nie je to tak. Právnou úpravou, ktorá je obsiahnutá v § 48 ods. 1 CSP, sa sledoval cieľ pokryť v praxi prípady, v ktorých (trojčlenný) senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že je dôvod na zmenu (na odklonenie sa od konštantnej línie rozhodovania). Senát, ktorý dospeje k tomuto záveru, je povinný postúpiť vec veľkému senátu. Na druhej strane ale účelom tohto ustanovenia bezpochyby nie je to, aby bola veľkým senátom posudzovaná správnosť názoru trojčlenného senátu, podľa ktorého nie je dôvod na zmenu doterajších právnych náhľadov a rozhodovacej praxe ustálenej v minulosti prijatím judikátu (alebo stanoviska) publikovaného v Zbierke. Trojčlenný senát, ktorý zastáva tento názor, nie je povinný postúpiť vec veľkému senátu. Samozrejme, pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu (publikovaniu) stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát najvyššieho súdu, ktorý sa mieni názorovo odkloniť od skoršieho rozhodnutia iného senátu najvyššieho súdu.».

39. Možno prisvedčiť názoru sťažovateľa, že porušenie povinnosti predložiť vec veľkému senátu danej § 48 ods. 1 CSP nie je iba porušením tohto zákonného ustanovenia, ale vzhľadom na čl. 48 ods. 1 prvú vetu ústavy aj pochybením, ktoré má ústavnoprávny rozmer. Z ústavného príkazu, že „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“, ako jedného z princípov právneho štátu vyplýva, že nerešpektovanie zákona, v akom zložení má byť vec rozhodovaná, predstavuje vo svojich dôsledkoch porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy (obdobne sa vyslovil aj ústavný súd v rozhodnutí II. ÚS 332/2018).

40. Ak však sťažovateľ ďalej uvádza, že „... je zrejmé, že najvyšší súd dospel ohľadne predpokladov posúdenia rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve k odlišnému právnemu názoru, ako bol vyjadrený v rozhodnutiach iných senátov najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 zo 16. januára 2013 a sp. zn. 4Cdo 210/2012 z 20. decembra 2012, avšak napriek tomu vec nepostúpil veľkému senátu, čím porušil základné právo sťažovateľa vyplývajúce mu z čl. 48 ods.1 ústavy“, s týmto názorom sa nemožno stotožniť.

41. V prípade rozhodcovských doložiek existuje množstvo rozdielnych skutkových situácií, ktoré vylučujú aplikáciu predošlých záverov dovolacieho súdu na posudzovanú vec. Medzi ne patria najmä: posúdenie totožnosti subjektov rozhodcovskej doložky a ich vzájomného postavenia, vyhodnotenie, kto a z akého dôvodu inicioval uzavretie rozhodcovskej doložky, výklad vôle vrátane posúdenia, či a akým spôsobom sa pri uzavretí rozhodcovskej doložky realizovali práva spotrebiteľa rozhodnúť sa, a predovšetkým samotné znenie rozhodcovskej doložky.

42. Ústavný súd v súlade s názorom najvyššieho súdu, ako aj s vyjadrením zúčastnenej osoby je toho názoru, že sťažovateľom uvedené rozhodnutia nie sú odlišným právnym názorom posúdenia rozhodcovskej doložky. Sťažovateľ nebol v skutkových okolnostiach v rovnakom postavení ako spotrebiteľa v už citovaných rozhodnutiach, pretože v napadnutom rozhodnutí najvyšší súd vychádzal pri posúdení rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve z iných skutkových zistení.

43. V rozhodnutí sp. zn. 6 MCdo 9/2012 zo 16. januára 2013 súd prvej inštancie konštatoval, že „medzi oprávnenou (resp. jej právnou predchodkyňou) a povinným bola dohodnutá rozhodcovská doložka umožňujúca riešiť spory z tejto zmluvy výlučne v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovská doložka bola súčasťou obchodných podmienok formulárovej zmluvy o úvere bez možnosti povinného - spotrebiteľa - ovplyvniť jej obsah, a teda nebola dohodnutá individuálne. Vyslovil záver, že takáto rozhodcovská doložka bola v neprospech povinného, preto bola neprijateľná. Povinný totiž mohol buď len odmietnuť zmluvu ako celok, alebo sa podrobiť všetkým podmienkam

poskytnutia úveru, to znamená aj rozhodcovskému konaniu (ak vznikne spor), bez možnosti uplatniť svoje právo žalobou na všeobecnom súde.“.

44. V rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 210/2012 z 20. decembra 2012 súd prvej inštancie konštatoval, že *«Nekalú povahu rozhodcovskej doložky súd vyvodil z „obmedzenia“ práva spotrebiteľa (povinného) ako slabšej zmluvnej strany domáhať sa ochrany na všeobecnom súde v Slovenskej republike, pretože rozhodcovská doložka nebola dojednaná so spotrebiteľom individuálne a od spotrebiteľa vyžaduje, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Za hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom súd považoval skutočnosť, že povinný nemal možnosť podstatným spôsobom ovplyvniť obsah predmetnej zmluvy, keďže jej súčasťou sú aj všeobecné obchodné podmienky, zmluvu mohol buď prijať, alebo odmietnuť ako celok.».*

45. V sťažnosťou napadnutom uznesení najvyšší súd dôvodil tým, že žalobcovi (sťažovateľovi) bola daná možnosť výberu medzi tým, či o vzájomných sporoch z úverovej zmluvy bude príslušný rozhodovať rozhodcovský súd alebo všeobecný súd, žalobca (sťažovateľ) však túto možnosť výberu nevyužil a nevyznačením nesúhlasu v predznačenom políčku vyslovil súhlas s príslušnosťou rozhodcovského súdu na prejednávanie a rozhodovanie sporov v súvislosti so zmluvou o úvere a návrh rozhodcovskej zmluvy prijal.

46. Vzhľadom na odlišnosť posúdenia skutkových okolností uzavretia rozhodcovskej doložky, keď v danej veci ani nešlo o rozhodcovskú doložku, ktorá by od spotrebiteľa vyžadovala, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, nemožno hovoriť o odklone od prechádzajúcich rozhodnutí najvyššieho súdu, a tým ani o porušení základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu, ktoré malo spočívať v nesplnení si povinnosti konajúceho senátu najvyššieho súdu predložiť vec podľa § 48 ods. 1 CSP veľkému senátu najvyššieho súdu na rozhodnutie.

III.

47. Námietky sťažovateľa týkajúce sa uzavretia úverovej zmluvy vrátane rozhodcovskej doložky nebolo možné v danej veci považovať za spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a to i s ohľadom na výšku poskytnutého úveru (2 000 000 Sk, resp. 66 387,84 €) na účel kúpy nehnuteľnosti, keď možno predpokladať, že sťažovateľ ako každá priemerne spôsobilá fyzická osoba je natoľko rozumovo schopný vnímať a posúdiť v styku s bankovým subjektom zmysel a účel úverovej zmluvy, ako aj jej jazykové vyjadrenie, keď navyše, ako vyplynulo z medzitýmneho rozsudku okresného súdu, bol do 30. decembra 2009 zamestnancom zúčastnenej osoby, avšak túto skutočnosť vo svojej sťažnosti neuviedol.

48. Nad rámec veci ústavný súd dodáva, že z medzitýmneho rozsudku okresného súdu tiež jednoznačne vyplynulo, že sťažovateľ až do 31. decembra 2010 požíval výhody pri určovaní úrokovej sadzby podľa vnútrobankového predpisu o zamestnaneckých výhodách a až od 1. januára 2011 sa účastníci úverovej zmluvy dohodli (dodatok č. 5 nesprávne označený ako dodatok č. 4), že úroky budú pre sťažovateľa určené bez zamestnaneckých výhod, z čoho je nesporne zrejmé, že zmena úrokovej sadzby platná od 1. januára 2011 nastala v súvislosti so skončením pracovného pomeru sťažovateľa u zúčastnenej osoby. Takto potom ťažko prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa, že „v konaní žalovaného badať evidentne zneužitie neskúsenosti slabšej zmluvnej strany (spotrebiteľa)“.

49. Na správnosti záveru napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemôže nič zmeniť ani prijatie zákona č. 373/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým došlo aj k zmene zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení zákona č. 521/2005 Z. z., zákona č. 71/2009 Z. z., zákona č. 336/2014 Z. z. a zákona č. 125/2016 Z. z., o. i. v tom zmysle, že „rozhodcovská zmluva (§ 4 ods. 1), na základe ktorej bola založená právomoc stáleho rozhodcovského súdu na rozhodnutie sporu medzi jej účastníkmi a na základe ktorej sa nezačalo žiadne rozhodcovské konanie pred zrušením tohto stáleho

rozhodcovského súdu, stráca platnosť dňom zverejnenia zrušenia stáleho rozhodcovského súdu podľa § 12 ods. 2 písm. b)“ a že Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie bol zrušený k 1. januáru 2019, pretože sťažovateľ od doručenia uznesenia najvyššieho súdu mal ešte dostatočný časový priestor, aby sa so svojím nárokom obrátil na rozhodcovský súd.

50. Keďže v okolnostiach daného prípadu neboli naplnené podmienky na vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2019